

*solchen Kurs nicht empfehlen*¹ – Hitler had het er op gewaagd en Mussert was blijven zitten; deze had niet eens gereageerd.

Er werden de leider der NSB de door Seyss-Inquart gesuggereerde kruimels toegeworpen. Van Hitler kreeg hij te horen: *'Ich sehe in Ihnen den Führer des niederländischen Volkes. Niemals werde ich Entscheidungen fassen ohne mit Ihnen gesprochen zu haben.'* Hitler verklaarde zich voorts accoord met het decreet inzake de inschakeling van de NSB in het bestuur van Nederland waarvan de tekst in de bespreking vastgesteld werd.

Aan het punt 'De mogelijkheid tot voorbereiding van de militaire dienst' kwam Mussert niet toe.

Hij aanvaardde de terugreis in, zo schreef hij in '45, 'de aangename overtuiging, veel bereikt te hebben in de laatste minuten van het onderhoud'² – dat waren de minuten geweest waarin hem de kruimels toegeworpen waren.

Wat had hij dan 'bereikt'? De Duitse instanties in Nederland zouden voortaan, zo meende hij, zijn accoord moeten vragen bij belangrijke maatregelen en speciaal bij benoemingen – maar het laatste woord zou bij Seyss-Inquart liggen.³ Voorts zou Hitler geen beslissing nemen ten aanzien van de toekomst van Nederland zonder tevoren met hem gesproken te hebben – maar wat zou hij, als het zo ver kwam en als het hard tegen hard ging, kunnen voorkomen? Niets. Hij had Hitler trouw gezworen – trouw aan de man die Nederland in een Grootgermaans rijk wilde laten opgaan en die ook in dit gesprek (men denke aan de passage over de veertien- tot zestienjarigen) weer getuigd had van de ongehoorde vasthoudendheid waarmee hij zijn beleid placht door te zetten. Mussert had slechts één blik behoeven te werpen op zijn eigen notitie 'Wat bereikt moet worden door uitspraken van de *Führer*', speciaal op punt 1 daarvan: 'Openlijke, onaantastbare vastlegging van de uiteindelijke positie van het Nederlandse Volk en de Nederlandse Staat' (die niet mocht verdwijnen!) 'in het nieuwe Europa', om te beseffen dat hij, gehoord Hitlers uitlatingen, totaal *niets* bereikt had; sterker nog: dat hij via de aan Hitler afgelegde eed samen met zijn gehele, door een eed aan hem gebonden kader vastgeketend zat aan een man die, als hij er de kans toe

¹ Aldus Seyss-Inquart een week later tegen Rauter. (brief, 17 dec. 1942, van Rauter aan Himmler, BDC, 2377-81). ² Mussert: 'De NSB in oorlogstijd' (1945), p. 22.

³ Volledigheidshalve vermelden wij nog dat Mussert ook bereikte dat het kunstbezit van het Koninklijk Huis alsmede waardevolle archiefstukken niet langer uit Nederland weggevoerd zouden worden. Hij sprak hier Hitler over aan op verzoek van dr. D. Hannema, directeur van het Museum Boymans te Rotterdam en lid van de Kultuurraad. Hannema liet zich vervolgens tot Musserts 'gemachtigde voor het museumwezen' benoemen – dat gaf hem meer 'status' bij zijn pogingen tot bescherming van Nederlandse kunstschaten.